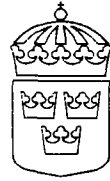

Justitiekottets betänkande

1989/90:JuU27

Anslag till polisväsendet

1989/90
JuU27

TRETTONDE HUVUDTITELN

Polisväsendet

Lokalförsörjningen för polisväsendet m.m.

Regeringsförslag

I proposition 1989/90:100 bilaga 15 (civildepartementet) har regeringen (s. 101—103 och 108) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad civilministern anför om lokalförsörjningen för polisväsendet m.m.

Motioner

1989/90:Ju201 av Kenth Skårvik och Leif Olsson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av ett nytt polishus i Uddevalla,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byggstart av polishuset sker omgående, dock senast under år 1991/92.

1989/90:Ju204 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny förvaltningsbyggnad för polisen i Gällivare.

1989/90:Ju216 av Lennart Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om projektering av polishus i Södertälje och Handen.

1989/90:Ju830 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att planeringen av polishus i Solna, Haninge och Södertälje påskyndas.

Byggnadsstyrelsen är lokalhållare för polisväsendet. Investeringar inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsområde redovisas i form av en rullande treårsplan (prop. 1987/88:100, bil. 9, FiU26, rskr. 338). Inom ramen för treårsplanen beslutar regeringen om genomförande av enskilda byggnadsprojekt.

Sedan förstatligandet år 1965 har i landets 118 polisdistrikt, genom om- och tillbyggnad eller nybyggnad, ställts i ordning ändamålsenliga lokaler för polisen i 101 centralorter samt i flertalet lokalvaktområden. I samband härmed har i flera fall även lokaler iordningställt för häkte, åklagarmyndighet, lokal skattemyndighet och kronofogdemyndighet.

I budgetpropositionen redovisar civilministern beträffande lokalförsörjningen för polisväsendet att om- och tillbyggnad av en förvaltningsbyggnad i Varberg och nybyggnad av en förvaltningsbyggnad i Finspång inom kort färdigställs samt att nybyggnadsprojekt för närvarande pågår i Linköping och Nyköping. Han anger vidare att byggstart beräknas ske för förvaltningsbyggnad i Malmö (etapp I) under våren 1990.

Civilministern nämner vidare att projekt för förvaltningsbyggnad i följande orter tidigare tillförts treårsplanen, nämligen Karlskrona, Oskarshamn, Huddinge och Solna.

För den kommande treårsperioden anges rikspolisstyrelsen föra upp som högt prioriterade projekt en ombyggnad för polishögskolan i Solna samt nybyggnad av förvaltningsbyggnader dels i polisområde 3 (Södermalm) i Stockholm, dels i Uddevalla. Byggnadsstyrelsen har för treårsperioden redovisat följande projekt som mest angelägna, nämligen polishögskolan i Solna, Södermalm, Örebro och Kramfors. För byggstart under tiden därefter har byggnadsstyrelsen i följande ordning prioriterat förvaltningsbyggnader i Uddevalla, Vetlanda, Halmstad, Vänersborg och Gällivare samt lokaler inom kvarteret Kronoberg i Stockholm och lokaler för polisen vid Arlanda flygplats.

Civilministern anger att regeringen i september 1989 lämnat byggnadsstyrelsen uppdrag att utföra ombyggnad för polishögskolan i Solna. Regeringen har i december uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera ett nytt polishus i Uddevalla. Civilministern uttalar också att en förvaltningsbyggnad i Örebro bör kunna påbörjas under den kommande treårsperioden.

I ett antal motioner förs fram önskemål om ny- eller ombyggnad av polishus i flera orter. Det gäller Uddevalla (Ju201), Gällivare (Ju204), Södertälje (Ju216 och Ju830), Handen (Ju216), Solna (Ju830) och Haninge (Ju830). Yrkandena motiveras främst med att nuvarande lokaler är otillfredsställande såväl för personalen som för den allmänhet som kommer i kontakt med dem.

Utskottet vill instämma i motionärernas uppfattning att det beträffande de berörda orterna föreligger behov av nya eller renoverade lokaler för polisen. Detta har utskottet för flertalet av orterna uttryckt tidigare, i några fall flera gånger. Utskottet har i dessa sammanhang

också sagt att motsvarande behov föreligger beträffande andra orter i landet och att det inte är möjligt för utskottet att prioritera ett eller flera angelägna projekt framför andra. Detta gäller alltjämt. Härtill kan läggas att flera av de byggnadsbehov som påtalats i motionerna har uppmärksamats i den löpande planeringen för polisens lokalförsörjning.

Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till de nu behandlade yrkandena i motionerna Ju201, Ju204, Ju216 och Ju830.

Beredskap mot terrorism m.m.

Regeringsförslag

I propositionen har regeringen (s. 103—108) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad civilministern anfört om den polisiära beredskapen mot terrorism.

Motioner

1989/90:Ju210 av Göran Ericsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ökad satsning på polisen från resurssynpunkt.

1989/90:Ju211 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår den i proposition 1989/90:100 föreslagna beredskapsstyrkan mot terrorism,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regional utbildning av polisen för bekämpning av terrorism och då prioritera län med kärnkraftsanläggningar eller andra ur säkerhetssynpunkt känsliga områden.

1989/90:Ju225 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bombskyddsgruppernas bristfälliga utrustning.

1989/90:Ju233 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar i regeringsförslaget om en beredskapsstyrka samt om fullgoda garantier för en i den ordinarie polisverksamheten integrerad polisstyrka för terroristbekämpning.

Utskottet

Frågor om polisiär beredskap vid vissa allvarliga brottsliga angrepp har aktualiserats i riksdagen vid olika tillfällen under senare år (se JuU 1986/87:23 s. 20 och där gjorda hänvisningar). För att möta en del av de krav som här är aktuella finns för närvarande en grundorganisation av piketstyrkor i de tre största polisdistrikten. I sitt nyss angivna betänkande underströk utskottet vikten av en effektiv polisiär bered-

skap mot terroristhandlingar och liknande svår brottslighet. Utskottet gjorde också vissa uttalanden som borde vara vägledande för de fortsatta övervägandena för att nå en sådan beredskap.

Efter regeringens bemyndigande har saken övervägts av den parlamentariska kommissionen med anledning av mordet på Olof Palme, som redovisat sitt uppdrag i en särskild rapport (SOU 1988:18). Rapporten har remissbehandlats.

I budgetpropositionen redogör civilministern för sina överväganden. De grundas på bl.a. rapporten och remissbehandlingen av den.

Civilministern förordar att det organiseras en för hela landet gemensam beredskapsstyrka. Den bör finnas i Stockholm och stå vid sidan av piketorganisationen men under gemensam ledning. Polismän från hela landet skall kunna komma i fråga för tjänstgöring. De måste få professionell utbildning och träning. Verksamheten skall vara integrerad i den ordinära polisverksamheten så långt detta är möjligt; hälften av tjänstgöringstiden avsätts för utbildning och träning medan övrig tid används för daglig polistjänst i ordinarie verksamhet. En utgångspunkt för inrättandet av beredskapsstyrkan är att den bör bestå av ungefär 50 polismän för att det ständigt skall finnas två grupper till hands för tjänstgöring.

Civilministern understryker att höga krav måste gälla vid rekrytering och utbildning; särskilt framhålls vikten av träning på tänkbara angreppsmål och samövning. Han framhåller också att det är av stor vikt att beredskapsstyrkan får tillgång till tekniskt högklassig materiel så att uppgifterna kan utföras effektivt och med minsta möjliga risk för inblandade personer. Som ett riktmärke anges att styrkan bör vara fullt organiserad och utrustad senast under våren 1991.

I motionerna Ju211 och Ju233 riktas invändningar mot förslaget i propositionen. I den förstnämnda motionen erinras om utländska erfarenheter där räddningsförsök med specialkommandon slutat i veritabla blodbad. Motionärerna förordar att tillgängliga resurser i stället används till utbildning av poliser som är verksamma ute i länen, framför allt där det finns kärnkraftsanläggningar. Också i motion Ju233 förordas en decentralisering och uttalas farhågor för en militarisering av polisen. Samtidigt understryks vikten av att beredskapsstyrkan är integrerad i ordinär polisverksamhet.

Utskottet finner för sin del att den organisation som civilministern föreslår nära ansluter till vad utskottet tidigare har förordat, bl.a. så till vida att den skall vara integrerad i den ordinära polisverksamheten och att rekryterings- och utbildningsfrågorna måste beaktas i syfte att nå detta mål. I sistnämnda hänseende vill utskottet i likhet med civilministern särskilt betona de höga krav på ansvarskänsla, samarbetsförmåga, sinnesjämvikt och tålamod som ställs på personalen. De motionsvägen nu uttryckta farhågorna för koncentration och militarisering kan utskottet inte ansluta sig till. Detsamma gäller motionsförslagen om att verksamheten bör förläggas ut till länen. För att tillräcklig effektivitet skall uppnås med de begränsade personella resurser det

här gäller krävs uppenbarligen en organisation med *en* samlad och samövad styrka. För skydd av kärnkraftsanläggningar finns för övrigt redan en speciell organisation.

Utskottet ansluter sig sålunda till de överväganden civilministern gjort och avstyrker bifall till motionerna Ju211 och Ju233.

I motionerna Ju210 och Ju225 görs uttalanden om att utrustningen för olika slag av polisverksamhet är bristfällig. I den förstnämnda motionen ges en rad exempel på hur resursknappheten i fråga om utrustning för kriminalpolisen lett till svåra följder, och i motion Ju225 påtalas brister i de s.k. bombskyddsgruppernas utrustning. I båda motionerna förordas tillkännagivanden om vikten av modern och tillräcklig utrustning.

Utskottet vill — i linje med vad civilministern anfört beträffande beredskapsstyrkan mot terrorism — framhålla att det närmast är en självklarhet att polisen skall ha effektiv och adekvat utrustning. För närvarande pågår också anskaffning av minirobotar och skyddsdräkter för bombskyddsgrupperna. I övrigt vill utskottet hänvisa till de satsningar i fråga om utrustning som sker under anslagen E 5 Utrustning m.m. för polisväsendet och E 4 Lokala polisorganisationen (se budgetpropositionen, särskilt s. 117 f).

Mot den angivna bakgrunden saknas enligt utskottets mening skäl för något uttalande av riksdagen med anledning av de nu behandlade yrkandena i motionerna Ju210 och Ju225.

Rikspolisstyrelsen

Regeringsförslag

Regeringen har under punkt E 1 (s. 109—112) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 788 005 000 kr.

Motion

1989/90:Ju607 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen till Rikspolisstyrelsen för intagning av ytterligare 200 polisaspiranter för budgetåret 1990/91 anslår 40 000 000 kr. i enlighet med vad i motionen anförts.

Utskottet

Antagningen av polisaspiranter till polishögskolan uppgår för innevarande budgetår till 600 aspiranter. Regeringens förslag till medelsanvisning innebär bl.a. att antagningen till polishögskolan för budgetåret 1990/91 enligt civilministerns förslag ökar till 800.

Utskottet ansluter sig till detta förslag men kan inte ställa sig bakom förslaget i motion Ju607 om ytterligare medelsanvisning för att ytterligare 200 aspiranter skall kunna antas. Som civilministern uttalar torde

en sådan antagning knappast vara praktiskt möjlig främst med hänsyn till polishögskolans kapacitet. Utskottet godtar regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på att civilministern i budgetpropositionen redovisar ett förnyelsearbete i syfte att ytterligare rationalisera och effektivisera polisverksamheten. Ett element i detta arbete är att åstadkomma bättre möjligheter att hantera den ökande arbetsbelastningen och den ansträngda personalsituationen inom polisen. Civilministern aviserar en samlad redovisning av förnyelsearbetets inriktning i en särskild proposition under våren 1990. I den propositionen kommer, anför han vidare, också att tas upp vissa frågor angående utbildningen inom polisväsendet. Som ett led i detta arbete har under förevarande anslag som en särskild anslagspost förts upp kostnaderna för polishögskolans verksamhet. Utskottet finner detta välbetänkt.

Säkerhetspolisen

Regeringsförslag

Regeringen har under punkt E 2 (s. 112) föreslagit riksdagen att till Säkerhetspolisen för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 300 000 000 kr.

Motioner

1989/90:Ju231 av Per Gahrton m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag som stadgar om skyldighet för SÄPO att meddela varje person som registreras av annat skäl än misstanke om säkerhetsbrott och bereda vederbörande tillfälle att ta del av sitt registerinnehåll,

2. att riksdagen hos regeringen begär att en medborgarkommission tillsätts med uppdrag att gallra i befintliga SÄPO-register och förstöra allt icke relevant material,

3. att riksdagen hos regeringen begär att samtliga riksdagspartier skall vara företrädde i utredningsarbetet kring SÄPO,

4. att riksdagen hos regeringen begär att samtliga riksdagspartier skall vara företrädde i organ (rikspolisstyrelsen eller annat) som utövar den löpande kontrollen över säkerhetspolisens arbete.

1989/90:Ju805 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i sekretesslagen i enlighet med vad i motionen anförts för att part i personalkontrollärende alltid skall kommuniceras alla omständigheter som läggs till grund för avgörandet.

Utskottet

Under förra riksmötet gjorde riksdagen vissa principiella ställningstaganden om säkerhetspolisen (SÄK). De grundades på förslag av SÄPO-kommittén i delbetänkandet (SOU 1988:16) Säkerhetspolisens inriktning och organisation samt remissbehandling av det. Riksdagens beslut

gällde bl.a. organisatoriskt hemvist, arbetsuppgifter och organisation, statsmakternas styrning, säkerhetspolisens ledning och parlamentarisk insyn (prop. 1988/89:108, JuU21, rskr. 287).

För kommittén återstår att behandla frågor om personalkontrollsystemet, säkerhetspolisens arbetsmetoder och meddelarfriheten. Kommittén beräknas avsluta sitt arbete under våren 1990.

I motionerna Ju231 och Ju805 förs fram olika önskemål rörande personalkontrollen och kontrollen över säkerhetspolisens arbete. Det gäller här frågor som utskottet och riksdagen tog ställning till under förra riksmötet eller som övervägs i det snart avslutade kommittéarbetet. Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionsyrkandena i dessa delar. Detsamma gäller yrkandet i motion Ju231 om partirepresentation i kommittén.

Utskottet godtar regeringens förslag till medelsanvisning.

Statens kriminaltekniska laboratorium

Regeringsförslag

Regeringen har under punkt E 3 (s. 112—114) föreslagit riksdagen att till Statens kriminaltekniska laboratorium för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 30 001 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Lokala polisorganisationen

Regeringsförslag

Regeringen har under punkt E 4 (s. 114—117) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 6 475 587 000 kr.

Motioner

1989/90:Ju203 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att beivrandet av brott med rasistisk bakgrund blir ett prioriterat område i brottsbekämpningen.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Sf603.

1989/90:Ju205 av Axel Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en mer offensiv narkotikapolitik.

1989/90:Ju208 av Ulla Tillander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående den allvarliga personalsituationen och behovet av ökade ekonomiska resurser vid polisen i Malmö.

1989/90:Ju212 av Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att förstärka trafikövervakningen på vägarna med ett större antal polismän, så att tyngdpunkten i trafikövervakningen förskjuts mot fler "synliga" bilpatrullerande poliser i avsikt att ge trafikanter service och medverka till att säkra en mjuk och trafiksäker färdrytm.

1989/90:Ju214 av Kenth Skårvik m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nya poliser till trafikövervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T410.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre utnyttjande av polisbilar och motorcyklar.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T410.

1989/90:Ju215 av Kjell-Arne Welin och Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en successiv förstärkning av Helsingborgs polisdistrikt.

1989/90:Ju218 av Leif Olsson och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en förstärkt trafikövervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Jo743.

1989/90:Ju221 av Berit Löfstedt och Ingvar Björk (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ianspråktagande av lönedel för polismanstjänster för att förstärka den administrativa kapaciteten.

1989/90:Ju223 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av skärpt hastighetsövervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T221.

1989/90:Ju224 av Rolf Clarkson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av synliga poliser i trafiken.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T424.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av bättre trafikövervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T424.

1989/90:Ju227 av Sverre Palm m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om två hundförare för varje narkotikahund.

1989/90:Ju229 av Göthe Knutson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överförande av resurser för passkontroll till tullverket.

1989/90:Ju230 av Hugo Andersson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande skärpt hastighetsövervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T432.

1989/90:Ju234 av Stig Bertilsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om automatisk hastighetsövervakning i trafiken.

1989/90:Ju238 av Rolf Clarkson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att trafikövervakningen i huvudsak bör inriktas på synlig övervakning.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T248.

1989/90:Ju607 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

9. att riksdagen till Personalförändring åtgärder inom poliskåren för budgetåret 1990/91 anslår 5 000 000 kr.,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om frigörande av poliser från administrativa uppgifter,

11. att riksdagen till Inrättande av nya administrativa tjänster inom polisväsendet för budgetåret 1990/91 anslår 10 000 000 kr.,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om narkotikabekämpandet.

1989/90:Ju617 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om polisens resurser.

1989/90:Ju620 av Åke Selberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om straffansvaret för tomgångskörning med bil.

1989/90:Ju635 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkta insatser mot ekonomisk och organiserad brottslighet.

1989/90:Ju802 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens ansvar för att skydda medborgarna mot brott,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkning av polisväsendet med 600 administrativa tjänster,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om polisens resurser.

1989/90:Ju808 av Kjell Ericsson och Ingbritt Irhammar (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser till tull och polis för narkotikabekämpning,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om narkotikabekämpandet.

1989/90:Ju814 av Jerry Martinger m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkningen av polisväsendet med 600 administrativa tjänster,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om polisens resurser.

1989/90:Ju819 av Ann-Cathrine Haglund och Birgitta Rydle (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av 600 administrativa tjänster för att frigöra utbildade poliser från administrativa uppgifter.

1989/90:Ju821 av Rolf Dahlberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om brottsbekämpning,

4. att riksdagen till lokala polisorganisationen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag om 6 575 587 000 kr.

Utskottet

Medelsanvisningen

Regeringens förslag till medelsanvisning innebär att anslaget till den lokala polisorganisationen räknas upp med drygt 883 milj. kr. till i det närmaste 6,5 miljarder kronor.

Mot bakgrund av arbetsbelastningen och personalsituationen inom polisväsendet (totalt sett är antalet poliser mindre än antalet polistjänster) har regeringen för innevarande budgetår beslutat att polismyndigheterna får ta i anspråk högst 150 milj. kr. av lönedel för vakanta polistjänster för att förstärka den administrativa kapaciteten. Härigenom ökas polismyndigheternas möjligheter att åt annan personal anförtro uppgifter som inte kräver den särskilda kompetens som följer med polisutbildningen. Detta kan bidra till effektivare polisverksamhet och förbättringar i personalläget.

I linje med vad utskottet förespråkade vid budgetberedningen förra året (1988/89:JuU15 s. 10) förordar civilministern nu att också under nästa budgetår lönedel för vakanta polismanstjänster skall övergångsvis få tas i anspråk.

I motionerna Ju607, Ju617, Ju802, Ju814, Ju819 och Ju821 framställs önskemål om fler administrativa tjänster i syfte att ett större antal polismän skall kunna frigöras för rent polisiära uppgifter. För att tillskapa nya administrativa tjänster vid polisdistrikt som saknar vakanta tjänster föreslås i motion Ju607 en ytterligare medelsanvisning om 10 milj. kr. I motion Ju821 föreslås en ökning av anslaget med 100 milj. kr. motsvarande 600 ytterligare administrativa tjänster. I motion Ju221 efterlyses möjligheter till ett mera flexibelt utnyttjande av va-

kansmedlen för utjämning mellan polisdistrikt som har vakanser och sådana som inte har vakanser. I motion Ju607 begärs vidare en ökad medelsanvisning om 5 milj. kr. för personalfrämjande åtgärder.

Motionsönskemålen bottnar i att det råder en bekymmersam personalsituation i den lokala polisorganisationen, och utskottet kan så till vida sympatisera med tankarna i motionerna att också utskottet anser att det måste till åtgärder för att förbättra läget. I själva verket behövs det åtgärder på både kort och lång sikt.

Åtgärder som främjar nyrekrytering och förbättringar i polisens arbetsmiljö har inletts under innevarande budgetår och fortsätter.

Kraftiga satsningar görs på ökad antagning av polisaspiranter till polishögskolan. (För innevarande år uppgår antagningen till 600 aspiranter, vilket är en ökning med 240 i förhållande till föregående budgetår. För nästa budgetår föreslås att 800 aspiranter antas.) Den nyss beskrivna ordningen med ett fortsatt användande av lönedel för vakanta polismanstjänster för förstärkning av den administrativa kapaciteten bidrar också till att förbättra läget.

När det gäller mera långsiktiga åtgärder ingår överväganden härom — som civilministern anger i budgetpropositionen — i det förut nämnda förnyelsearbetet för att rationalisera och effektivisera polisverksamheten. Som framgår av det föregående blir det tillfälle för riksdagen att återkomma till dessa frågor vid behandlingen av den proposition som aviserats i saken.

Redan nu kan utskottet dock i anslutning till de här behandlade motionsönskemålen om förstärkning av den administrativa kapaciteten uttala att det enligt utskottets mening är klart att man i det fortsatta arbetet måste söka vägar att renodla polisverksamheten och förstärka de rekryterings- och personalfrämjande åtgärderna. Utskottet vill särskilt framhålla att utskottet finner det angeläget att man redan inför nästa budgetår i linje med tankarna i motion Ju221 prövar möjligheterna till ökad utjämning mellan sådana myndigheter som inte har ett så ansträngt personalläge och sådana där nämnvärda vakanser råder (jfr budgetpropositionen s. 96).

Med hänsyn till de åtgärder som enligt den lämnade redovisningen redan har vidtagits eller har förordats av utskottet eller har aviserats av regeringen kan utskottet inte tillstyrka de förslag till ökad medelsanvisning eller särskilda uttalanden som begärs i motionerna Ju221, Ju607, Ju617, Ju802, Ju814, Ju819 och Ju821.

Utskottet godtar regeringens förslag till medelsanvisning.

Riktlinjer för resursanvändningen

Under senare år har, enligt vad statsmakterna angett varje år, narkotikabrottsligheten, den ekonomiska brottsligheten och våldsbrottsligheten utgjort områden där polisens insatser måste prioriteras. Vidare har det uttalats att myndigheterna samtidigt med att dessa prioriteringar görs måste fortsätta ansträngningarna att beivra annan s.k. traditionell

brottslighet, i synnerhet sådan som drabbar enskilda människor särskilt hårt och som berör deras personliga integritet, t.ex. bostadsinbrott (se prop. 1988/89:100 bil. 15 s. 120 och JuU15 s. 10 f).

I årets budgetproposition (s. 99) redogör civilministern för kritik som riktats mot de nu angivna prioriteringarna. Alltför stora verksamhetsområden har pekats ut som prioriterade och myndigheterna har därför inte fått en tillräcklig vägledning. Civilministern uttalar därefter att det finns goda skäl att pröva huruvida statsmakternas prioriteringsbeslut bör göras tydligare och mer ändamålsenliga. Frågan härom rymmer emellertid enligt civilministern överväganden av kriminalpolitiskt och annat slag som lämpligen bör göras i samband med den nyss nämnda aviserade propositionen om inriktningen av förnyelsearbetet inom polisen.

Han tillägger dock att kampen mot våldsbrottsligheten och narkotikabrottsligheten är så angelägna kriminalpolitiska uppgifter att polisens resurser för dessa områden bör prioriteras också för nästa budgetår.

Civilministern understryker också att inom den ram som gäller för trafikövervakningen kontrollen av fordonshastigheten bör ges en framskjuten plats. Han anför vidare bl.a. att polisens brottsförebyggande arbete fyller viktiga kriminalpolitiska funktioner och därför bör om möjligt utvecklas ytterligare.

I ett stort antal motioner lämnas förslag om inriktningen av polisarbetet.

Uttalanden om prioritering av kampen mot *narkotikabrottsligheten* efterlyses i motionerna Ju205, Ju607 och Ju808. Härtill an knyter önskemålet i motion Ju227 om två hundförare för varje narkotikahund.

Utskottet ansluter sig till civilministerns nyss återgivna uttalande om prioritering av kampen mot narkotikabrottsligheten. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av yrkandena härom i motionerna Ju205, Ju607 och Ju808 påkallas därför inte. Detsamma gäller yrkandet i motion Ju227; det innefattar närmast en metodfråga som inte i första hand ankommer på riksdagen och beträffande vilken, enligt vad utskottet inhämtat, övervägande skäl talar för den nuvarande ordningen med *en* förare för varje hund.

I motion Ju203 förordas en prioritering av resurser mot *brott med rasistisk bakgrund*, och i motion Ju635 förs fram ett prioriteringsyrkande beträffande *ekonomisk och annan organiserad brottslighet*.

I dessa frågor vill utskottet rent allmänt hänvisa till de bedömningar utskottet gjorde vid budgetbehandlingen förra året, se 1988/89:JuU15, s. 11 och 12. Med beaktande av de överväganden som får göras i anslutning till den nyss nämnda aviserade propositionen om förnyelsearbetet inom polisen avstyrker emellertid utskottet bifall till motionsyrkandena.

Olika prioriteringsönskemål rörande *trafikövervakningen* förs fram i motionerna Ju212, Ju214, Ju218, Ju223, Ju224, Ju230, Ju234 och Ju238. I motiveringarna åberopas främst behovet av en förbättrad hastighetskontroll. I flera motioner tas avstånd från s.k. dold övervak-

ning och förordas en inriktning mot synlig övervakning, t.ex. så att endast en i stället för två polismän färdas i en bil. I motion Ju234 görs uttalanden mot försök med automatisk hastighetsövervakning.

Utskottet vill inledningsvis i anslutning till motionerna — såsom utskottet gjort tidigare — uttrycka sin oro över den bristande regelefterlevnaden i trafiken och framhålla att det för att minska antalet trafikolyckor är angeläget att komma till rätta med hastighetsöverträdelserna. Utskottet vill också hänvisa till sina överväganden i ämnet under budgetregleringen förra året och vid behandlingen av likartade motionsönskemål sent under hösten 1989 (1989/90:Ju4). Där redovisad verksamhet, t.ex. med patrullering med endast en polisman i varje bil, i syfte att öka polisens synlighet fortgår och ökas i den omfattning som är möjlig. Den där beskrivna försöksverksamheten med automatisk hastighetsövervakning inleds under våren 1990. Det skall understrykas att utskottet godtog att sådan försöksverksamhet skulle få bedrivas, eftersom det behövdes ytterligare underlag för ett slutligt ställningstagande; bl.a. krävdes överväganden från rättssäkerhetssynpunkt. I enlighet med vad utskottet uttalade kommer försöksverksamheten att bedrivas utan en ordning med strikt ägaransvar.

I fråga om försöksverksamheten med automatisk hastighetsövervakning kan här nämnas att sådana redan förekommer på sina håll utomlands, bl.a. i Norge, Nederländerna och Förbundsrepubliken Tyskland. Systemet bygger på att fotografier tas av de fordon som överträder hastighetsgränsen. När kontrollen är avslutad framkallas fotografierna och med hjälp av fordonens registreringsnummer kontaktas ägarna. Det vanligaste sanktionssystemet i dessa länder bygger på föraransvar, vilket dock leder till problem i de fall ägaren påstår att fordonet förts av någon annan.

Bakom den svenska försöksverksamheten ligger bl.a. hänsynstagande till de tekniska förutsättningarna för att genom fotografering identifiera *föraren* samt till vilka andra utredningsåtgärder som kan bli nödvändiga i de fall ägaren bestrider ansvar. Vanliga straffrättsliga och straffprocessuella åtgärder blir alltså tillämpliga.

Som framgår av det anförda ser utskottet positivt på ökade insatser för att höja regelefterlevnaden i trafiken. I prioriteringsfrågorna får emellertid utskottet hänvisa till kommande överväganden i anslutning till den nyss nämnda aviserade propositionen. I övrigt vidhåller utskottet de ställningstaganden utskottet gjorde förra året.

Utskottet avstyrker bifall till de här behandlade motionsyrkandena.

Lokala frågor

I motionerna Ju208 och Ju215 framställs önskemål om riksdagsuttalanden rörande ökade polisiära *resurser till polisdistrikten i Malmö resp. Helsingborg*.

I detta hänseende begränsar sig utskottet till att erinra om att det ankommer på rikspolisstyrelsen att fortlöpande göra överväganden rörande resursfördelningen mellan myndigheterna och på regeringen

att besluta härom. Utskottet utgår från att därvid beaktas sådana synpunkter som framförts i motionerna. Utskottet avstyrker bifall till dem.

I motion Ju229 förordas överförande av polisresurser för *passkontroll vid riksgränsen mot Norge* till tullverket.

Bakom motionsönskemålet ligger ett beslut av regeringen i november 1989 om medgivande för rikspolisstyrelsen att under innevarande budgetår överskrida anslaget till lokala polisorganisationen med 12 milj. kr. Syftet var att uppnå bättre effekt i åtgärderna mot den illegala invandringen. Huvuddelen av beloppet används för en utökad passkontroll vid Sveriges södra gränser. Eftersom förhållandevis många asylsökande utomnordiska medborgare inrest till Sverige från Norge anslags en mindre del av beloppet åt en ökad stickprovskontroll vid gränsen mot Norge. I regeringsbeslutet angavs särskilt att samarbetet med tullen skulle uppmärksammas. Det har för utskottet upplysts att det här inte är fråga om någon ny permanent organisation utan enbart en tillfällig satsning.

Utskottet kan tillägga att generaltullstyrelsen i en skrivelse den 22 januari 1990 till regeringen tagit upp bl.a. frågan om ett fördjupat samarbete mellan polis och tull när det gäller den internordiska passkontrollen och om vidgade polisiära uppgifter för tullen i samband med landgränsbevakningen. Frågan övervägs i regeringskansliet.

Det är för utskottet klart att motionen inte kan tillstyrkas.

Övrigt

I motion Ju620 förs fram förslag om straffrättsligt *ägaransvar vid tomgångskörning*.

Utskottet vill gärna först uttala förståelse för den tanke som bär upp motionsyrkandet, nämligen att det är angeläget att brott mot förbud mot tomgångskörning beivras effektivt och rationellt.

Frågan om införande av ett straffrättsligt ägaransvar vid liknande brott mot trafikregler har utskottet prövat vid olika tillfällen under senare år. Det har då gällt körning mot rött ljus och hastighetsöverskridande, och utskottet har avvisat tanken (JuU 1986/87: 23 s. 19 och 1989/90:JuU4 s. 22). Utskottet har hänvisat till grundläggande straffrättsliga principer, närmast den att påföljd bara skall drabba den som varit i läge att kunna rätta sig efter lagen. Utskottet saknar anledning att i detta fall inta annan ståndpunkt. Utskottet kan inte tillstyrka bifall till motionen.

I motionerna Ju802 och Ju821 begärs uttalanden om *statens ansvar för att skydda medborgarna mot brott* och om betydelsen av moderata kriminalpolitiska förslag för en framgångsrik brottsbekämpning.

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt liknande yrkanden. Det har skett vid budgetbehandlingen tidigare år och senast i ett motionsbetänkande i december 1989. Utskottet hänvisar till sitt av riksdagen i februari i år godkända betänkande 1989/90:JuU16 s. 3—5.

Utskottet vidhåller sina där gjorda uttalanden och hänvisar i övrigt till ställningstagandena i prioriteringsfrågor i det föregående i detta betänkande.

Utrustning m.m. för polisväsendet

Regeringsförslag

Regeringen har under punkt E 5 (s. 117 och 118) föreslagit riksdagen att till Utrustning m.m. för polisväsendet för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 208 080 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Underhåll och drift av motorfordon m.m.

Regeringsförslag

Regeringen har under punkten E 6 (s. 118 och 119) föreslagit riksdagen att till Underhåll och drift av motorfordon m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 150 636 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Gemensam kontorsdrift m.m. inom kvarteret Kronoberg

Regeringsförslag

Regeringen har under punkten E 7 (s. 119 och 120) föreslagit riksdagen att till Gemensam kontorsdrift m.m. inom kvarteret Kronoberg för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Diverse utgifter

Regeringsförslag

Regeringen har under punkten E 8 (s. 121) föreslagit riksdagen att till Diverse utgifter för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 6 805 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet hemställer

1. beträffande *polishus i Uddevalla*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju201,
2. beträffande *polishus i Gällivare*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju204,
3. beträffande *polishus i Södertälje*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju216 i denna del och motion 1989/90:Ju830 yrkande 1 i denna del,
4. beträffande *polishus i Handen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju216 i denna del,
5. beträffande *polishus i Solna*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju830 yrkande 1 i denna del,
6. beträffande *polishus i Haninge*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju830 yrkande 1 i denna del,
7. beträffande *lokalförserjningen för polisväsendet i övrigt*
att riksdagen lämnar utan erinran vad civilministern anfört om lokalförserjningen för polisväsendet m.m.,
8. beträffande *beredskap mot terrorism*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ju211 och motion 1989/90:Ju233 lämnar utan erinran vad civilministern anfört om den polisiära beredskapen mot terrorism,
res. 1 (vpk, mp)
9. beträffande *utrustning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju210 yrkande 1 och motion 1989/90:Ju225,
res. 2 (m)
10. beträffande *anslag till rikspolisstyrelsen*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ju607 yrkande 7 till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 788 005 000 kr.,
res. 3 (c)
11. beträffande *säkerhetspolisens verksamhet m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju231 och motion 1989/90:Ju805,
res. (vpk, mp)
12. beträffande *anslag till säkerhetspolisen*
att riksdagen till *Säkerhetspolisen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 300 000 000 kr.,
13. beträffande *anslag till statens kriminaltekniska laboratorium*
att riksdagen till *Statens kriminaltekniska laboratorium* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 30 001 000 kr.,
14. beträffande *anslag till lokala polisorganisationen, m.m.*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ju221, motion 1989/90:Ju607 yrkandena 9, 10 och 11, motion 1989/90:Ju617 yrkande 5, motion 1989/90:Ju802 yrkandena 2 och 3, motion

1989/90:Ju814 yrkandena 2 och 3, motion 1989/90:Ju819 och motion 1989/90:Ju821 yrkande 4 till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 475 587 000 kr.,

res. 5 (m)

res. 6 (c)

15. beträffande *narkotikabrottsligheten*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju205, motion 1989/90:Ju227, motion 1989/90:Ju607 yrkande 15 och motion 1989/90:Ju808 yrkandena 2 och 4,

res. 7 (c)

16. beträffande *brott med rasistisk bakgrund samt ekonomisk och organiserad brottslighet*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju203 och motion 1989/90:Ju635 yrkande 2,

17. beträffande *trafikövervakning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju212, motion 1989/90:Ju214 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju218, motion 1989/90:Ju223 yrkande 1, motion 1989/90:Ju224 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju230 yrkande 2, motion 1989/90:Ju234 och motion 1989/90:Ju238,

res. 8 (m, fp)

res. 9 (c)

res. 10 (mp)

18. beträffande *resurser till polisen i Malmö och Helsingborg*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju208 och motion 1989/90:Ju215,

19. beträffande *passkontroll vid riksgränsen mot Norge*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju229,

res. 11 (m, mp)

20. beträffande *ägaransvar vid tomgångskörning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju620,

21. beträffande *statens ansvar för skydd mot brott*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju802 yrkande 1 och motion 1989/90:Ju821 yrkande 1,

res. 12 (m)

22. beträffande *anslag till utrustning m.m. för polisväsendet*
att riksdagen till *Utrustning m.m. för polisväsendet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 208 080 000 kr.,

23. beträffande *anslag till underhåll och drift av motorfordon m.m.*

att riksdagen till *Underhåll och drift av motorfordon m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 150 636 000 kr.,

24. beträffande *anslag till gemensam kontorsdrift m.m. inom kvarteret Kronoberg*

att riksdagen till *Gemensam kontorsdrift m.m. inom kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

25. beträffande *anslag till diverse utgifter*
att riksdagen till *Diverse utgifter* för budgetåret 1990/91 anvisar
ett förslagsanslag på 6 805 000 kr.

Stockholm den 3 april 1990

På justitieutskottets vägnar

Britta Bjelle

Närvarande: Britta Bjelle (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Ulla-Britt Åbark (s), Jerry Martinger (m), Birthe Sörestedt (s), Ingbritt Irhammar (c), Bengt-Ola Rytting (s), Göran Magnusson (s), Eva Johansson (s), Göran Ericsson (m), Lars Sundin (fp), Anders Svärd (c), Berith Eriksson (vpk), Sigrid Bolkéus (s), Birgit Henriksson (m), Anita Stenberg (mp) och Kent Carlsson (s).

Reservationer

1. Beredskap mot terrorism (mom. 8)

Berith Eriksson (vpk) och Anita Stenberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Utskottet finner" och slutar på s. 5 med "och Ju233" bort ha följande lydelse:

Terrorism av den typ som kan bekämpas med en beredskapsstyrka har varit sällsynt i Sverige och i Skandinavien. På 1970-talet förekom ockupationen av den västtyska ambassaden, Bulltoftakapningen och Norrmalmstorgsdramat som exempel på gisslansituationer. Annan typ av terrorism som exempelvis Ustasjas mord på Jugoslaviens ambassadör och Palmemordet är illdåd som knappast kunnat undvikas eller påverkas av en specialstyrka. Vi kan inte heller se någon markant ökning av terrorism i Europa. De terrorhandlingar som har förekommit i Europa tycks inte påverkas av att det i vissa länder finns välbeväpnade antiterroristkommandon. Exempelvis Norge har en terroristbekämpningsstyrka som dock inte behövt användas för ändamålet.

Vi kan konstatera att en beredskapsstyrka bara kan bli användbar vid en viss typ av terroraktioner, vid ockupation, kapningar och andra gisslansituationer. Vid politiska mord, bombattentat och liknande aktioner hjälper det föga med ett antiterroristkommando.

Vi anser inte att en beredskapsstyrka kan lösa en gisslansituation bättre än vad kompetenta poliser skulle kunna göra. Utomlands har vi sett exempel där antiterroriststyrkor har löst gisslansituationer utan blodspillan, men det finns även många exempel där räddningsförsök med specialkommandon slutat i veritabla blodbad. I de fall som

förevarit i Sverige har situationerna lösts med relativt liten blodsutgjutelse och dessa erfarenheter talar för att den modell som hittills används kan fungera väl även i framtiden.

Den debatt som förevarit kring SÄPO visar på vikten av insyn och kontroll. Skapar man nu en beredskapsstyrka med stora befogenheter får vi ytterligare en sluten enklav i samhället som kan bli svår att styra och kontrollera.

I många av remissvaren plåderas för en förstärkning av den regionala kompetensen. I stället för att satsa på en central beredskapsstyrka borde resurserna användas till utbildning av poliser som är verksamma ute i länen och då framför allt i de län som har kärnkraftsanläggningar eller annan ur säkerhetssynpunkt känslig verksamhet. I den utbildningen bör ingå kunskaper om de sociala, ekonomiska och politiska krafter som alstrar och styr terrorism. Kunskaper i psykologi och förhandlingsteknik är andra viktiga utbildningsinslag. Förmågan att utan våld lösa en terroristssituation måste framhållas och alla tendenser till våldsromantik med kraft bekämpas.

Genom att stärka kompetensen hos polispersonalen i länen skapar man en större tillgänglighet av personal, större möjligheter att utan våld lösa eventuella terrorssituationer samt ger förutsättningar för en fortsatt demokratisk ledning, insyn och kontroll.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motionerna och med avslag på vad civilministern anfört ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *beredskap mot terrorism*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju211 och motion 1989/90:Ju233 och med avslag på vad civilministern anfört som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Utrustning (mom. 9)

Jerry Martinger, Göran Ericsson och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "och Ju225" bort ha följande lydelse:

De beskrivningar om polisens bristfälliga utrustning som lämnas i motionerna ger enligt utskottets mening anledning till stor oro.

Sakernas nuvarande tillstånd — som bottnar i en långvarig njugghet från statsmakternas sida och i en bristande omsorg vid resursfördelningen — leder till att viktiga polisiära insatser vid upprepade tillfällen måste avbrytas eller slutar med allvarliga person- eller saksador. Risker för ödesdigra konsekvenser för polispersonalen är uppenbar samtidigt som polisens yrkesskicklighet äventyras. Den negativa inverkan på den psykosociala situationen för polismännen är också betydande.

Mot denna bakgrund är det — i linje med tankarna i motionerna — nödvändigt att frågan om en högre prioritering och bättre planering när det gäller polisens utrustning ägnas skärpt uppmärksamhet i det

kommande budget- och planeringsarbetet. Liv och hälsa får inte äventyras på grund av brister i resurshänseende. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *utrustning*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju210 yrkande 1 och motion 1989/90:Ju225 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Anslag till rikspolisstyrelsen (mom. 10)

Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Utskottet ansluter" och slutar på s. 6 med "till medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det i och för sig välbetänkt att, som regeringen föreslår, antagningen av polisaspiranter till polishögskolan ökas till 800. I linje med vad som anförs i motion Ju607 anser emellertid utskottet att Stockholmsregionens behov av förstärkning — som rikspolisstyrelsen anfört — är sådant att ytterligare 200 aspiranter måste antas redan under innevarande budgetår med intagning i slutet av våren 1990. Det ökade medelsbehovet härför kan beräknas till 40 milj. kr. Polishögskolans utbildningskapacitet är enligt uppgift från rikspolisstyrelsen tillräcklig för ett sådant arrangemang.

dels att utskottets hemställan under moment 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *anslag till rikspolisstyrelsen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju607 yrkande 7 och med anledning av propositionen till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 828 005 000 kr.

4. Säkerhetspolisens verksamhet m.m. (mom. 11)

Berith Eriksson (vpk) och Anita Stenberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "I motionerna" och slutar med "i kommittén" bort ha följande lydelse:

I motionerna Ju231 och Ju805 framförs ett antal från allmänt demokratiska synpunkter mycket betydelsefulla önskemål rörande personalkontrollen och kontrollen över säkerhetspolisens arbete.

Utskottet kan helt ställa sig bakom förslagen i motionerna. Att de förverkligas ser utskottet som väsentligt för Sveriges anseende som rättsstat.

I fråga om säkerhetspolisens registerföring är det sålunda angeläget att få till stånd en lagreglering om skyldighet för polisen att underrätta varje person som är registrerad av annat skäl än misstanke om brott och ge den registrerade tillfälle att ta del av registeruppgifterna på sätt föreslås i motion Ju231 liksom att det inrättas en medborgarkommis-

sion för att gallra i säkerhetspolisens register. På samma sätt bör ske lagreglering av parts rätt till full kommunikation i personalkontrollärenden som föreslås i motion Ju805.

För utskottet framstår det vidare som lika viktigt som självklart att samtliga riksdagspartier skall beredas representation i rikspolisens styrelse eller annat organ som utövar den löpande kontrollen över säkerhetspolisens arbete. Detsamma gäller motionsönskemålet om partirepresentation i SÄPO-kommittén.

Det bör ankomma på regeringen att ta de initiativ som erfordras för att tillgodose utskottets önskemål.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 11 bort ha följande lydelse:

11.beträffande *säkerhetspolisens verksamhet m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju231 och motion 1989/90:Ju805 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Anslag till lokala polisorganisationen, m.m. (mom. 14)

Jerry Martinger, Göran Ericsson och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Motionsönskemålen bottnar" och slutar med "till medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Redan av vad civilministern i budgetpropositionen anför framgår att situationen för polisen i Sverige är djupt bekymmersam. Brottslighetens omfattning och utveckling är mycket oroande; sedan år 1950 har antalet polisanmälda brott, med en särskilt markant uppgång under senare år, ökat mer än fem gånger och överstiger numera en miljon per år. Samtidigt har brottsligheten blivit allvarligare och svårare att bekämpa. Som civilministern så riktigt konstaterar känner många människor i dag en betydande oro och rädsla inför laglösheten i samhället. Av propositionen kan vidare utläsas att det sedan mer än ett år råder en obalans mellan antalet poliser och antalet polismanstjänster; långt ifrån alla tjänster kan alltså besättas med polisutbildad personal.

Denna skildring inger utskottet en allvarlig oro. Eftersom det här krävs verkningsfulla *omedelbara* insatser från statsmakternas sida kan denna oro alls inte stillas av de i detta sammanhang nästan försumbara åtgärder som regeringen föreslår för nästa budgetår. Praktiskt sett inskränker de sig till ett uttalande om att lönedel — till okänd storlek — för vakanta polismanstjänster övergångsvis får tas i anspråk för nästa budgetår.

När det gäller det vardagliga polisarbetet har den skildrade utvecklingen minskat risken för en brottsling att bli upptäckt, vilket ökat benägenheten att begå brott. Detta är särskilt allvarligt för de många

unga lagöverträdarna, som riskerar att slutligen fastna i svår kriminalitet. Utskottet vill särskilt peka på att nedrustningen av polisen på senare år har lett till att de i kampen mot narkotikabrottsligheten så viktiga gatulangningsgrupperna helt försvunnit eller blivit kraftigt underbemannade. Samtidigt har ett stort antal kvarterspoliser dragits in trots att de så väl behövs i människors närhet.

Som utskottet nyss konstaterat behövs omedelbara insatser för att återskapa allmänhetens känsla av trygghet. Såsom förordas i motionerna Ju617, Ju802, Ju814, Ju819 och Ju821 bör därför 600 administrativa befattningshavare nyanställas inom den lokala polisorganisationen. Många av de uppgifter som i dag utförs av polismän kan nämligen lika väl utföras av administrativ personal, varför man kan få fler polismän till yttre tjänst genom att anställa administrativa tjänstemän. Och en sådan förstärkning skulle, till skillnad från ökad antagning av aspiranter, dessutom ge en sådan omedelbar effekt som utskottet efterlyser. Den ökade medelsanvisningen härför kan beräknas till 100 milj. kr.

Även på sikt måste liknande och andra åtgärder vidtas för att lyfta polisväsendet ur den nuvarande krisen. I linje med uttalanden i motionerna måste alltså även det framtida budgetarbetet vara inriktat på kraftiga resursförstärkningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Önskemålen i motionerna Ju607 och Ju221 får anses tillgodosedda med utskottets nu gjorda ställningstaganden.

dels att utskottets hemställan under moment 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *anslag till lokala polisorganisationen, m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ju821 yrkande 4 samt med anledning av propositionen och motion 1989/90:Ju221, motion 1989/90:Ju607 yrkandena 9, 10 och 11, motion 1989/90:Ju617 yrkande 5, motion 1989/90:Ju802 yrkandena 2 och 3, motion 1989/90:Ju814 yrkandena 2 och 3 samt motion 1989/90:Ju819, *dels* till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 575 587 000 kr., *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om polisens resurser.

6. Anslag till lokala polisorganisationen, m.m. (mom. 14)

Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Motionsönskemålen bottenar" och slutar med "till medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Av civilministerns skildring i budgetpropositionen framgår att situationen för polisen — med hänsyn till brottslighetens allvarliga utveckling och till den svåra personalsituationen — är mycket oroande.

Enligt utskottets mening krävs — utöver de marginella förbättringar regeringen har föreslagit — omedelbara insatser för att i någon mån råda bot på läget.

En åtgärd för att möta den även av civilministern påtalade ökningen av antalet avgångar ur tjänst är enligt utskottets mening att — såsom förordas i motion Ju607 — fortsätta de tidigare satsningarna på personalfrämjande åtgärder. Det gäller här t.ex. anskaffande av personalbostäder och parkeringsplatser och satsningar på fortbildning och vidareutbildning. För sådana ändamål bör förevarande anslag höjas med 5 milj. kr.

En annan viktig satsning som bör ske både omedelbart och på längre sikt är att frigöra polisiär personal från uppgifter av administrativ natur; nya administrativa tjänster måste sålunda tillskapas och bibehållas för att avlasta polisen även i polisdistrikt där vakanta polismanstjänster saknas. Vad nu anförts om satsningar på sikt bör ges regeringen till känna.

För att för nästa budgetår lösa det direkta behovet av administrativ personal i de polisdistrikt som saknar vakanta tjänster bör — såsom föreslås i motion Ju607 — ytterligare 10 milj. kr. anvisas under förevarande anslag.

Utskottets ställningstaganden i det föregående innebär att utskottet inte kan ställa sig bakom de övriga i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

dels att utskottets hemställan under moment 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *anslag till lokala polisorganisationen, m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ju607 yrkandena 9, 10 och 11, med anledning av propositionen och med avslag på motion 1989/90:Ju221, motion 1989/90:Ju617 yrkande 5, motion 1989/90:Ju802 yrkandena 2 och 3, motion 1989/90:Ju814 yrkandena 2 och 3, motion 1989/90:Ju819 och motion 1989/90:Ju821 yrkande 4, *dels* till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 490 587 000 kr., *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om fortsatt satsning på administrativa tjänster.

7. Narkotikabrottsligheten (mom. 15)

Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "varje hund" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan visserligen ställa sig bakom civilministerns nyss återgivna uttalande om prioritering av kampen mot narkotikabrottsligheten. Det är emellertid enligt utskottets uppfattning alltför onyanserat och måste kompletteras och skärpas i flera avseenden. Härvidlag vill utskottet anföra följande.

Narkotikan är ett svårt samhällsproblem. Hanteringen av narkotika är ofta förbunden med våld och brott och detta innebär att kampen mot narkotikan är angelägen också för att komma till rätta med brottsligheten. Bekämpningen måste ske i alla led; vid produktionen, vid gränserna och framför allt i brukar- och langarleden. Genom att försvåra för gatulangare begränsas bl.a. möjligheten att förse nyfikna ungdomar och andra nybörjare med droger.

I det sammanhanget bör uppmärksammas att mer än varannan prostituerad i Stockholm är intravenös narkotikamissbrukare. Dessa kvinnor utnyttjas på ett hänsynslöst sätt. Prostitution, både manlig och kvinnlig, är dessutom en av de allvarligaste spridningsvägarna för HIV-smitta. Prostitutionen har i många fall blivit ett sätt att finansiera narkotikamissbruket. Bekämpningen av narkotika måste med kraft ske även i prostitutionsgrupperna. Det är viktigt att polisens gatulangningsgrupper får ökade resurser. Särskilda möjligheter till detta erbjuds om riksdagen bifaller yrkandena om ytterligare medelsanvisning i centerpartimotionen Ju607.

Utöver vad nu sagts vill utskottet tillägga att undervisningen i lag och rätt och framför allt antidrogundervisningen i skolorna är ett viktigt led i det förebyggande arbetet. Polisens insatser i detta sammanhang är viktiga och bör byggas ut. En totalundersökning av narkotikamissbruket — jfr den s.k. Luleåundersökningen — bör också göras.

Särskilt vill utskottet understryka att det är angeläget att polisen på sikt får tillräckliga resurser för att effektivt kunna förebygga, uppdaga och utreda narkotikabrott samtidigt som gemensamma resurser satsas för att uppnå ett nära och effektivt samarbete mellan tullen och polisens narkotikarotlar.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna Ju205, Ju607 och Ju808 anfört bör ges regeringen till känna. Yrkandet i motion Ju227 kan utskottet däremot inte ställa sig bakom.

dels att utskottets hemställan under moment 15 bort ha följande lydelse:

beträffande *narkotikabrottsligheten*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ju607 yrkande 15, med anledning av motion 1989/90:Ju205 och motion 1989/90:Ju808 yrkandena 2 och 4 samt med avslag på motion 1989/90:Ju227 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Trafikövervakning (mom. 17)

Britta Bjelle (fp), Jerry Martinger (m), Göran Ericsson (m), Lars Sundin (fp) och Birgit Henriksson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Som framgår" och slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Som framgår av det anförda ser utskottet positivt på ökade insatser för att höja regelefterlevnaden i trafiken. Detta mera allmänna uttalande måste emellertid enligt utskottets mening nyanseras och kompletteras.

I linje med uttalandena i motionerna Ju212, Ju214, Ju218, Ju224, Ju234 och Ju238 bör enligt utskottets mening till en början slås fast att det är angeläget att polisen kraftigt prioriterar trafikövervakningen och då särskilt i fråga om efterlevnaden av hastighetsreglerna. Här måste ske en kraftig resursförstärkning på sikt och en lokal omprioritering till skärpta punktinsatser vid olika tider och ställen. Som framhålls i motionerna måste i dessa sammanhang metoderna inriktas på att polisen i allt större utsträckning uppträder synligt. Detta är av avgörande betydelse för att trafikanterna skall visa förståelse för polisens arbete och därigenom regelefterlevnaden öka. Med bl.a. denna bakgrund ställer sig utskottet avvisande till olika former av dold övervakning.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att det godtagande av en försöksverksamhet med automatisk och dold hastighetsövervakning som skedde i utskottet förra året inte var enhälligt. I en reservation framhölls att fler frågor borde övervägas av regeringen innan försöksverksamheten sattes i gång. Detta gäller bl.a. rättssäkerhetsfrågor och effekterna för den personliga integriteten. Vid sitt ställningstagande i saken nu kan utskottet konstatera att sådana överväganden inte skett, och utskottet hyser stor tveksamhet inför lämpligheten av försöksverksamheten. Utskottet anser därför att försöksverksamheten vid första lämpliga tillfälle — t.ex. med utgången av innevarande budgetår — måste avbrytas. Sådana överväganden som nyss angetts bör göras — de är av övervägande teoretisk natur och kräver inte ytterligare tekniska erfarenheter — och redovisas för riksdagen innan ställning tas till frågan om fortsatt försöksverksamhet.

Vad utskottet här med anledning av de nyss nämnda motionerna anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Där emot saknas anledning att göra några uttalanden med anledning av de här behandlade yrkandena i motionerna Ju223 och Ju230.

de/s att utskottets hemställan under moment 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *trafikövervakning*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju212, motion 1989/90:Ju214 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju218, motion 1989/90:Ju224 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju234 och motion 1989/90:Ju238 samt med avslag på motion 1989/90:Ju223 yrkande 1 och motion 1989/90:Ju230 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Trafikövervakning (mom. 17)

1989/90:JuU27

Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Som framgår" och slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Som framgår av det anförda ser utskottet positivt på ökade insatser för att höja regelefterlevnaden i trafiken. Som framhålls från centerpartiet i motionerna 1989/90:T432 och 1989/90:Ju230 måste emellertid skärpta åtgärder till för att riksdagens trafikpolitiska mål från år 1988 skall uppnås. Inte minst gäller detta fordonshastigheten som har stor betydelse för trafiksäkerheten; olyckor vid höga hastigheter ger större skador på människor och materiel. Efterlevnaden av gällande hastighetsgränser är — som nyss sagts — dålig och måste kraftigt förbättras. Därför måste polisens övervakning intensifieras både kontinuerligt och genom stora punktinsatser. Detta bör utskottet ge regeringen till känna. I övrigt vidhåller utskottet de ställningstaganden utskottet gjorde förra året.

dels att utskottets hemställan under moment 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande trafikövervakning

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ju230 yrkande 2 samt med avslag på motion 1989/90:Ju212, motion 1989/90:Ju214 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju218, motion 1989/90:Ju223 yrkande 1, motion 1989/90:Ju224 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju234 och motion 1989/90:Ju238 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

10. Trafikövervakning (mom. 17)

Anita Stenberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Som framgår" och slutar med "behandlade motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Som framgår av det anförda ser utskottet positivt på ökade insatser för att höja regelefterlevnaden i trafiken. Som framhålls i miljöpartimotionerna T221 och Ju223 måste emellertid skärpta åtgärder till i fråga om fordonshastigheterna. Som där framhålls måste hastighetsövervakningen skärpas bl.a. på det sättet att automatisk övervakning införs över hela landet så snart den nu inledda försöksverksamheten är tillfredsställande prövad och acceptabel ur rättssäkerhetssynpunkt. Detta bör utskottet ge regeringen till känna. I övrigt vidhåller utskottet de ställningstaganden utskottet gjorde förra året.

dels att utskottets hemställan under moment 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande trafikövervakning

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ju223 yrkande 1 samt med avslag på motion 1989/90:Ju212, motion 1989/90:

Ju214 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju218, motion 1989/90:Ju224 yrkandena 1 och 2, motion 1989/90:Ju230 yrkande 2, motion 1989/90:Ju234 och motion 1989/90:Ju238 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1989/90:JuU27

11. Passkontroll vid riksgränsen mot Norge (mom. 19)

Jerry Martinger (m), Göran Ericsson (m), Birgit Henriksson (m) och Anita Stenberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Det är" och slutar med "kan tillstyrkas" bort ha följande lydelse:

Utskottet gör följande bedömning.

Det må vara att de åtgärder i fråga om passkontrollen vid riksgränsen mot Norge som vidtagits har skett i syfte att kontrollera utomnordisk invandring, att det inte är fråga om någon ny permanent organisation och att frågorna om samarbete mellan polisen och tullen har uppmärksamrats.

Kvar står emellertid — såsom framhålls i motion Ju229 — att satsningen varit ogenomtänkt och att polisen i berörda distrikt trots sina mycket begränsade resurser under lång tid måste avdela erfaren polispersonal för att stödja passkontrollanterna. Verksamheten bör genast avbrytas och de resurser som finns inom polisverket för projektet bör överföras till tullverket. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *passkontroll vid riksgränsen mot Norge*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju229 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Statens ansvar för skydd mot brott (mom. 21)

Jerry Martinger, Göran Ericsson och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 14 med "Utskottet har" och slutar på s. 15 med "detta betänkande" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som framförs i motionerna anser utskottet att en av statens främsta uppgifter är att värna medborgarna mot brott, och detta skall vara ett av huvudmålen för den kriminalpolitik som skall bedrivas. I ett rättssamhälle skall den enskildes liv, hälsa, integritet och egendom skyddas. Samhällsmedlemmarna skall kunna känna trygghet i sina hem och på gator och torg.

Enligt utskottets uppfattning har den allmänna inriktningen av kriminalpolitiken under senare år inte varit ägnad att uppfylla nu angivna mål. Utskottet vill peka på att polisväsendets betydelse i brottsbekämpningen har underskattats och att polisens resurser har urgröpts. Lagöverträdelser har kunnat ske utan att någon egentlig

reaktion inträffat genom utvidgade möjligheter till åtalsunderlåtelse. Högaktiva vanebrottslingar har erhållit "mängdrabatt" då de dömts för brott i stället för skärpta påföljder. Vidare har föräldrarnas och skolans ansvar när det gäller att lära unga människor att känna respekt för andras liv och egendom undervärderats.

Det måste nu till åtgärder för att stärka statens möjligheter att skydda medborgarna från brott. Således bör de som överträder lagar mötas av en reaktion som visar att handlingen inte accepteras. Särskild uppmärksamhet skall ägnas unga människor för att förhindra att de utvecklar ett kriminellt beteende. En förutsättning härför är att familjens ställning stärks. Omfattande insatser skall göras på alla nivåer i samhället för att motverka narkotikamissbruk, och personer som drabbas av brott skall ges ett starkt stöd från det allmänna. Det får ankomma på regeringen att genast vidta åtgärder i syfte att förverkliga nyss angivna mål. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *statens ansvar för skydd mot brott*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ju802 yrkande 1
och motion 1989/90:Ju821 yrkande 1 som sin mening ger rege-
ringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Anslag till statens kriminaltekniska laboratorium (mom. 13)

Anita Stenberg (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna vill uttrycka sin stora tillfredsställelse över att statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) med regeringens förslag tillförs medel för tre tjänster för narkotikaanalyser.

Redan vid allmänna motionstiden 1988/89 hemställde miljöpartiet att SKL skulle tilldelas 2,5 tjänster, emedan vi ansåg bekämpningen av narkotikan som oerhört viktig och vi fuller väl visste att SKL var en flaskhals som bl.a. orsakade för långa häktningstider i avvaktan på analysernas resultat. Det är glädjande att vi nu får rätt i vår bedömning. Det är bara tråkigt att det politiska systemet är sådant att en försening på minst ett år måste uppstå, för att förslagen kommer från fel parti.

Förhoppningsvis kommer detta förhållande att ändras så småningom, när sakfrågorna i medmänskliga sammanhang värderas högre än politiska revir och poängjakt.